



Arvet från Darwin: Religion, människa, moral

Birgitta Forsman

Fri Tanke förlag, 2009, ISBN: 978-91-86061-00-5

[Recension av Jarl-Ove Strömberg](#)

Birgitta Forsman är vetenskapsteoretiker med forskningsetik som sitt särskilda intresse. Hon har inför Darwin-året 2009 (200 år sedan han föddes och 150 år sedan hans bok om arternas uppkomst först publicerades 1859) skrivit en bok som tar upp evolutionsteorin och hur den har påverkat och fortfarande påverkar synen på religion, moral och allmän etik. Hon är inte naturvetare, men har låtit en mycket kunnig sådan, Dan Larhammar, granska manuskriptet innan boken trycktes.

För att inte vara biolog har Birgitta Forsman på ett beundransvärt sätt trängt in i både Darwins resonemang och de åsikter som senare varit hett debatterade som en följd av lanseringen av evolutionsteorin. Kopplingen till religion, filosofi och etik är självklar och hon visar en gedigen insikt i dessa ämnesområden. Boken är därför intressant för såväl humanister som naturvetare och kan användas i undervisningen i gymnasieskolan och i fortbildningskurser på högre stadier. För den insatte biologen är flera avsnitt i boken, som behandlar biologiska bakgrundsfakta kanske inte så givande, men för icke-biologen måste dessa vara värdefulla.

Birgitta Forsman tar upp frågor som *"Varför finns religioner?"*, *"Är religionen nödvändig för människan eller samhället?"*, *"Hur har religioner utnyttjats för skilda syften?"* och *"Hur är kopplingen mellan religion och moral?"*. Historien likaväl som nutiden bjuder på mängder av exempel på hur evolutionsteorin kommer i konflikt med religioner, och hur politik och maktbegär kunnat utnyttja motsättningarna. Något egendomligt kan man tycka att i vår naturvetenskapligt upplysta värld, där så mycket ny kunskap har tillförts inom biokemi, molekylärbiologi, genetik, fysiologi, ekologi och även paleontologi som stöder den moderna förståelsen av evolutionens mekanismer, så är allmänhetens kunskaper utomordentligt dåliga. Detta gäller även i länder som man tror har en god allmänbildning, men där man nu finner att mysticism och kreationism eller intelligent design, som det nu kallas, vinner stora grupper anhängare.

Boken tar också upp människans del i naturen, rasfrågor och könsrelationer, som ju också är och har varit brännande frågor i politiska sammanhang och naturligtvis engagerat filosofer, sociologer och vetenskapsanalytiker.

I frågor där vi saknar fakta och där tro eller övertygelse får fritt spelrum blir diskussionen mer öppen. Finns det en skapare och en eller flera gudar? Kan evolutionen vara en skapares påfund för att testa vår tro på gudomen? Hur kan man tro på en god gud, när man ser allt elände i världen? Birgitta Forsman intar inte en definitiv ståndpunkt, men hon skriver dock att det värsta hon kan tänka sig är att om det finns en gud är det en sadistisk sådan. Knappast en behaglig tanke!

Sammanfattningsvis kan sägas att Birgitta Forsmans bok är tankefrämjande och läsvärd för såväl gammal som ung, och för både den allmänt insatte och den mindre kunnige.

Jarl-Ove Strömberg

Prof. emeritus

(email: j.stromberg@marecol.gu.se)